

SMER BODOČEGA RAZVOJA SLOVENIJE

Predsednik Izvršnega sveta SR Slovenije Stane Kavčič je sprejel pretekle dni dva urednika mariborskega dnevnika »Večer«, ki sta mu postavila nekaj vprašanj glede nadaljnega gospodarskega in splošno-družbenega razvoja Slovenije. Zaradi zanimivosti ponatiskujemo iz objavljenega intervjuja nekaj najbolj zanimivih Kavčičevih izjav, ki dajo slutiti obrise in smer bodočega razvoja Slovenije.

Na vprašanje, kakšen naj bi bil po njegovem mnenju bodoči gospodarski in kulturni razvoj Slovenije, monocentričen (z enim močnim središčem) ali policentričen (z več središči), je Kavčič med drugim odgovoril, da je potreben uravnovesen, skladen razvoj vseh delov Slovenije, nakar je dejal:

»Rezerva za hitrejše napredovanje je predvsem boljše in kvalitetnejše organizirano gospodarstvo, njegova strokovnost, poslovnost, večja rentabiliteta in večja produktivnost dela. Tu se že bije in se bo še bila osnovna bitka in tu bodo glavni spopadi.

S tem seveda ne trdim, da so vse racionalizacije v družbeni vrhni stavbi že opravljene. Mislím, da niso in da bo tu treba še marsikaj spremeniti in racionalizirati. Nimam pa nobenih iluzij, da bomo v bodoče v absolutnem ali relativnem smislu lahko dajali, recimo, za šolstvo, kulturo, zdravstvo, za pokojnine, za stare berce manj kot doslej. In absolutno ter verjetno tudi relativno bomo tu morali nekatere točke še pri-
makniti.

Sele v nekem splošnem ravnotežju je mogoče začeti govoriti o objektivni osnovi za najhitrejši, najoptimalnejši splošni razvoj. Seveda pa je te glavne družbene in ekonomske parametre edino mogoče, predvsem pa potrebno uravnovati v nacionalnem okviru. Mislím, da tega ni mogoče delati samo policentrično. Osnovna ravnotežja v teh parametrih so stvar nacionalne politike. Tu nimam v mislih nekega administrativnega centra, ampak resnično nacionalno politiko, ki se oblikuje v samoupravnem sistemu, upošteva pri tem interese in značilnosti celotne družbene produkcije.

Na vprašanje, če je privrženec monocentričnega (enocentričnega) razvoja Slovenije, je predsednik LS Slovenije med drugim odvrnil:

»Ze danes je socialnogeografska in urbanistična struktura Slovenije taka, da je v njej mnogo krajev ali mest, ki so središče zaokroženih večjih ali manjših regij in ki bodo prav tako sodelovali pri nadaljnjem razvoju. Odgovoril bi torej takole: Neka-

tere stvari je treba in edino možno uravnati monocentrično, druge pa so take, da jih je mogoče edino uravnati in pospeševati policentrično.«

Na vprašanje, kaj zavira gospodarski razvoj Slovenije, je Kavčič izjavil med drugim:

»Osnovni objektivni zaviralec hitrejšega gospodarskega razvoja je pomanjkanje kapitala. Toda naj tu tarnamo, kolikor hočemo, s samim tarnanjem ne bomo ničesar spremenili. Druga zavora je prevelika obremenitev gospodarstva, toda glede tega nimamo nobene iluzije, da ga bo mogoče kaj prida razbremeniti. Verjetno so še nekatere rezerve v delitvi med gospodarstvom in federacijo, zlasti po letu 1970, drugih večjih rezerv pa ne vidim.«

Rekel je tudi:

»Mislím, da je samoupravljanje kot družbenoekonomski odnos, kot osnovna koncepcija našega razvoja zunaj vseh diskusij. Mislím pa, da ga je treba narediti bolj racionalnega, da ga je treba razmejiti in hkrati dopolniti s strokovnimi, sodobnejšimi merili in kvalitetami. Življenje samo pa ga bo osvobodilo nekaterih iluzij.«

Na vprašanje glede razvitih in nerazvitih predelov v Sloveniji in če naj bi skrbeli za izravnavanje med njimi glede na-

rodnega dohodka, je Stane Kavčič med drugim izjavil:

»Če se prav spomnim, smo imeli to vprašanje na dnevnem redu nekje v začetku tega desetletja. Razpravljali smo, ali naj ga sprejmemo kot neko politično tezo, kot komponento naše nacionalne politike. Kot veste, smo se takrat odločili, da tega ne storimo. Ne razumem, zakaj se danes poskuša ta teza, politika ali celo ideologija o nerazvitih »pritihotapiti« k nam. Globoko sem prepričan, da iz te moke ne bo kruha, celo več, mislim, da delajo tisti, ki to počno sebi samo medvedjo uslugo.

Tez glede razvitih in nerazvitih ni mogoče šablonsko prenašati z mednarodnih na regionalne odnose. To so stvari, ki jih je treba konkretno analizirati. Moramo vedeti, kaj hočemo. Ali bomo občine izravnali po nacionalnem dohodku? Take teze absolutno ne sprejemam in sodim, da je v nekem smislu konservativna.

Če bi sledili neki šablonski poprečnosti in geometriji, potem bi se nam lahko zgodilo, da bi morali npr. v Mariboru, če razvije nekatera svoja industrijska podjetja, za kar ima po mojem vse možnosti in kar bi tudi moral v naslednjem obdobju storiti, uvažati za nova delovna mesta, ki bi se od-

(dalje na 2. strani)

Ob Prešernovih proslavah

Sto dvajset let je minulo, odkar je vzplaval z zemlje nesmrtni genij našega največjega pesnika Franceta Prešerna.

Naše ljudstvo v zamejstvu se ni moglo pokloniti njegovemu spominu v času med dvema vojnama. Se neurejene razmere ob stoletnici pesnikove smrti tudi niso podpirale spominskih proslav v večjem obsegu.

Danes so pa demokratični časi že toliko dozoreli, da jih smemo označiti s Prešernovo prerokbo, da bo prišlo do tega, ko ne vrag, marveč sosed bo mejak.

V takšnem bratskem ozračju so se letos zavedli naši prosvetni delavci in prosvetna društva brez razlik, da ljudstvo, ki svojih mož ne ceni, ni vredno, da jih ima.

Spominske proslave v čast Prešernu in njegovi pesmi so zbrale že stotine poslušavcev po vseh vaseh, kjer delujejo prosvetna društva. Ob predavanjih, recitacijah njegovih pesmi, petju in odrskih nastopih je tudi naše preprosto ljudstvo spoznalo, kako je Prešeren dvignil našo besedo, da je postala nositeljica najglobljih misli in čustev. Naši ljudje,

tudi stare ženice in kmetski delavci, so občutili pri takih kulturnih večerih, da so vzbrstele pesnikove umetnine iz njegove lastne bolesi, ki jo je povezal z narodovim trpljenjem, v razkošno rožo mogoto. Ta pa ne omamlja poslušavcev z zadahom pesimizma, marveč vzbuja v srcih veselo mesijansko zavest narodnega in občečloveškega bratstva. To so prav tiste večno veljavne vrednote, ki jih mi in vsi sosedje tako živo potrebujemo in jih vse človeško občestvo z vsemi napori poštenih sil tudi neprestano išče.

Zato razveseljuje vsakogar, ki še nekaj ceni duhovne in kulturne vrednote, da se naši ljudje zopet zbuja in z zanimanjem sledijo tudi vsem točkam podobnih spominskih proslav naših velikih mož. S pritegovanjem naših ljudskih množic v prosvetne dvorane, pa še tako skromne, k takšnim proslavam, se bo dvignila naša kulturna raven, ki je še tako preveč zakopana zgolj v snovnost. In to tudi ni postranski doprinos teh spominskih kulturnih prireditev, ki pričajo o kulturnem prebujanju in kulturni dejavnosti Slovencev v našem Primorju.

RADIO TRST A

- ♦ NEDELJA, 9. februarja, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.50 Glasba za harfo; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Hawthorne »Snežna punčka«. Pravljica; 11.40 Ringaraja za naše malčke; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 Senoa: »Nagelj s pesnikovega groba«; 16.40 Revija orkestrrov; 17.30 Beseda in glasba; 18.00 Miniaturni koncert; 18.30 Josip Gruden, avtor prve zgodovine slovenskega naroda; 18.45 Operetne melodije; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Klasični lahke glasbe; 20.00 Sport; 20.30 Reharjeva: »Poklici«; 21.00 Semeni plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.20 Zabavna glasba.
- ♦ PONEDELJEK, 10. februarja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za srednje šole; 12.00 Igra trobentač Alpert; 12.10 Pomenek s poslušavkami; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Safredov orkester; 17.20 za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za srednje šole; 18.50 Zbor »A. Illersberg«; 19.10 Odvetnik za vsakogar; 19.20 Priljubljene melodije; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Sestanek s Fansi; 21.05 Kulturni odmevi; 21.25 Romantične melodije; 22.00 Slovenski solisti. Basist Jože Stabej, pri klavirju Lipovšek; 22.25 Zabavna glasba.
- ♦ TOREK, 11. februarja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Elektronske orgle; 12.00 Iz slovenske folklore; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Pacchiorijev ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce; Plošče za vas; 18.15 Umetnost; 18.30 Skupina »Colloquium Musicale«; 19.50 »The Modern Jazz Quartet«; 19.10 Bambini: Veno Pilon; 19.20 Lefevrov veliki orkester; 19.45 Moški zbor »Slovenec« iz Boršta; 20.00 Sport; 20.35 Mozart: »Così fan tutte«, opera; 23.05 Zabavna glasba.
- ♦ SREDA, 12. februarja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za I. stopnjo osnovnih šol; 12.00 Pozavnist Piana; 12.10 Brali smo za vas; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Bevilacquaov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za I. stopnjo osnovnih šol; 18.50 Iz potne torbe Milka Matičičeve; 19.10 »Higiena in zdravje«; 19.15 Prijetne melodije; 20.00 Sport; 20.35 Simf. koncert; V odmoru (21.10) Za vašo knjižno polico; 22.05 Zabavna glasba.
- ♦ CETRTEK, 13. februarja, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Harmonikar Scarcia; 12.00 Beseda in glasba; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Boschettijev trio; 17.20 Za mlade poslušavce; Razkuštrane pesmi; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni ital. skladatelji; 19.00 Masettijev ansambel; 19.10 Pisani balončki; 19.40 Znane melodije; 20.00 Sport; 20.35 Kmecl: »Samota velikega teatra«. Radijska igra; 21.25 Večerne melodije; 22.00 Viozzi: Pihalni kvintet; 22.15 Zabavna glasba.
- ♦ PETEK, 14. februarja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za II. stopnjo osnovnih šol; 12.00 Pianist De Vita; 12.10 Blagoznanstvo za domačo rabo; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Casamassimov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce; Glasbeni mojstri; 17.55 Slovensčina za Slovence; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za II. stopnjo osnovnih šol; 18.50 Komorni koncert; 19.20 Budal: »Prometne zveze Trsta z zaledjem«; 19.35 »The Five Lords«; 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 20.00 Sport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.50 Veseli utrinki; 22.00 Skladbe davnih dob; 22.15 Zabavna glasba.
- ♦ SOBOTA, 15. februarja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 Kulturni odmevi; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 V tričetrtinskem taktu; 16.45 Nievo: »Izpovedi osemdesetletnika«; 17.20 Dialog - Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Jelly-Roll Morton's Red Hot Peppers; 18.50 Moški kvintet »Zarja«; 19.10 Družinski obzornik; 19.25 Zabavali vas bodo; 20.00 Sport; 20.50 »Naša gospa«; 21.05 Igra Vaughov orkester; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« - Trst

Smer bodočega razvoja Slovenije

(Nadaljevanje s 1. strani)

prla v širšem obsegu, delovno silo z juga, obenem pa bi morebiti gradili v Halozah problematične tovarne. Za to nisem.»

Potem, ko je poudaril, da je glede razvitih in nerazvitih v jugoslovanskem prostoru zoper kakršenkoli čisto administrativni poseg, je pa za močno gospodarsko pomoč, ki naj spodbuja ljudi na nerazvitih področjih k novemu ustvarjanju, je pristal, da velja to tudi za odpravo gospodarskih razlik v Sloveniji, da pa je pri tem treba upoštevati druge odnose. Dejal je:

»Mi ne moremo reči Makedoncem, naj se preselijo v Slovenijo, pa bodo tu dobili delo. To bi bil nesmisel. Haložanom pa to lahko ponudimo, pa tudi ljudem s primorskih hribov lahko. Pokazalo se je že, da se ustvarjajo izdatne gospodarske koncentracije npr. v Gorici, Ajdovčini, Postojni itd. Pri naši politiki dolgoročnega razvoja moramo iskati optimalnejše variante možnih kriterijev, tako ekonomskih, političnih, prometnih in demografskih, ne pa kratkoma lo reči: »Mi smo tu nerazviti, družba, pridi in postavi nam tovarno.« Teorijo glede razvitosti in nerazvitosti potisnimo v ozadje in nastopimo konkretnije in bolj neposredno.»

V odgovor na možnost dezintegracijske in partikularistične nevarnosti v zvezi z razdrobljenostjo na komune, ki bi se pušile samo za svoje koristi, je Kavčič izjavil:

»Izrekli smo se za moderno organizirano nacionalno slovensko skupnost, ta pa terja še integracijo v nekaterih stvareh, funkcionalno povezavo, ne pa, da bi jo dezintegrirali in razbili na ne vem koliko komun in ustvarili federacijo komun. V mislih imam globok pomen tega vprašanja, sem ga že enkrat zastavil, ki ga pa nekateri niso razumeli; ali gremo v nacionalno integrirano skupnost Slovencev, ki bo nekatere osnovne funkcionalne zamahe organizma integrirano in skupno reševala, ali pa v popolno federacijo komun, kjer se bomo preglasovali, in bo vsak hotel imeti vse, pa bomo vlekli vsak na svojo stran.

Nasploh mislim, da bomo morali, kar zadeva delo komunalnega sistema, priti na realna tla, ne pa, da ta sistem idealiziramo,

šabloniziramo in nočemo uvideti, da se v mnogočem razvija mimo sheme, ki se poraja v naših glavah. O tem zdaj govorim prvič javno, smo se pa na izvršnem svetu o tem že pogovarjali.

Visoko šolstvo je nacionalna stvar. Od 60 komun jih je 34 takih, ki s svojo materialno bazo ne morejo reproducirati osnovnega šolstva. V zdravstvenem zavarovanju imamo šest regij, ki so po mojem prej premajhne kot pa prevelike. Gospodarski posegi, ki se držijo samo v mejah komun, so slabi, kajti ti posegi morajo imeti širši prostor. Sami vidite, kako gre koncentracija kapitala. Področje javne varnosti, milica itd. je prav tako nacionalna stvar.»

Na vprašanje, če bo sprejel kandidaturu za poslanca v Mariboru, kjer so mu jo ponudili, je Kavčič odvrnil, da jim je sicer hvaležen za to, a bo še naprej kandidiral v Kopru.

Ko sta mu časnikarja dejala, da mnogi občani želijo, da bi on tudi po izvolitvi nove poslanske zbornice vodil Izvršni svet, ker ljudje podpirajo njegove osnovne koncepte, je Kavčič dejal:

»Če mi bo skupščina SR Slovenije zupala mandat za sestavo novega izvršnega sveta, ga bom sprejel. Tudi sam menim, da je dve leti premalo za uresničitev konceptov, ki si jih je ta izvršni svet postavil, da pa bi to lahko storil še v naslednji mandatni dobi. S tem pa sem že tudi povedal svojo željo, da bi v tem primeru lahko čim bolj računal s sedanjo sestavo izvršnega sveta. Seveda pa to, kot sem že rekel, ni odvisno od mene, marveč od volje skupščine.»

V razgovoru je Stane Kavčič tudi poudaril, da je Slovenija med prvimi, kar zadeva izvajanje politike reforme v Jugoslaviji, in da je ustvarila že solidne temelje.

—0—

AMERIKA SPREJEMA FRANOSKI PREDLOG

Iz Bele hiše so sporočili, da je ameriška vlada povoljno odgovorila na francoski predlog o sklicanju sestanka »štirih velikih« (Amerika, Sovjetska zveza, Anglija in Francija), na katerem bi se začeli razgovori o krizi na Srednjem vzhodu.

Sodelovanje med Trstom in Koprrom

V soboto, 1. t. m., je bil na tržaškem županstvu sestanek, ki je po našem mnenju zelo pomemben. Župan Spaccini in njegovi sodelavci so imeli v gosteh predsednika občinske skupščine iz Koprja Mira Kojana in podpredsednika Iva Jelačina, predsednika koprškega pristanišča Branka Magajno ter načelnika oddelka za gospodarstvo pri koprski občini Mitjo Logarja.

Ni šlo tokrat za vljudnostni obisk, temveč za delovno sejo, na kateri so položili temelje za gospodarsko sodelovanje med Trstom in Koprrom. Obe strani sta se strinjali, da je prvi pogoj za takšno sodelovanje temeljita proučitev gospodarstva obeh področij. Strinjali sta se nadalje, da je treba sprožiti in izvesti skupno akcijo za zaščito Krasa ter skupno proučiti vprašanje gradnje avtocest. Ko so se udeleženci sestanka načelno sporazumeli o sporedu de-

la za prihodnje mesece, so sklenili, da bo prihodnji skupni sestanek konec tega meseca v Kopru,

Kot je znano, je bil tržaški župan Spaccini pred kratkim na obisku v Ljubljani, kjer je bil gost predsednika slovenske vlade Staneta Kavčiča. Sestanek s koprskimi predstavniki je prvi rezultat tega obiska. S tukajšnje strani sta se sobotne seje udeležila tudi predsednik trgovinske zbornice Caidassi in glavni ravnatelj Steinbach.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 9. februarja, nedelja: Ciril Aleks., Apolonija
- 10. februarja, ponedeljek: Sholastika, Viljem
- 11. februarja, torek: Prikaz Device Marije
- 12. februarja, sredo: Julijan, Evallija
- 13. februarja, četrtek: Katarina, Katja
- 14. februarja, petek: Valentin, Tina
- 15. februarja, sobota: Favstin in Jordan

Nov referendum v Franciji

Prejšnji teden je general De Gaulle bil na obisku na Bretonskem, kjer ga niso sprejeli samo s ploskanjem, temveč tudi z žvižganjem in protestnimi demonstracijami.

V zadnjem času se Bretonci, kot znano v čedalje večjem številu borijo za priznanje svojih narodnih pravic, ki jim jih večinski francoski narod ne priznava.

Ob zaključku svojega obiska je De Gaulle v govoru množici med drugim napovedal nov referendum, in sicer o spremembi ustave. Gre za ustanovitev dežel in za reformo senata, ki mu De Gaulle baje hoče vzeti zakonodajno oblast in ga spremeniti v nekakšen višji posvetovalni svet. Kot znano, je Francija ohranila še iz Napoleonovih časov strogo centralistično ureditev, po vzoru katere je bila kasneje urejena tudi italijanska država. Čeprav še ni natančno znano, kakšna bo nova deželna ureditev, je že sedaj gotovo, da ne gretu za ustanovitev dežel, ki bi imele tudi politično avtonomijo, torej zakonodajno oblast, temveč za dežele, ki bodo omogočale določeno upravno decentralizacijo.

Zanimivo je, da je francoski predsednik napovedal reformo prav na Bretonskem. Očitno je, da je hotel s tem odgovoriti tamkajšnjim avtonomistom, ki se pa najbrž ne bodo zadovoljili s tem načrtom. Značilno za De Gaulla je tudi to, da je med govorom množici izrekel nekaj besed tudi v bretonščini, pri čemer je verjetno mislil, da bo s takim paternalističnim ravnanjem pomiril bretonske duhove.

SPLOŠNA STAVKA ZARADI POKOJNIN

V sredo je bila po vsej državi splošna stavka, ki so jo proglasile vse sindikalne organizacije. Računajo, da se je protestne ga gibanja udeležilo kakih 18 milijonov delavcev. Tokrat se delavci zavzemajo za preureditev pokojninskega sistema. V tej zvezi se že vodijo pogajanja z vlado in kaže, da bo kmalu prišlo do sporazuma.

FEBRUARSKA ZIMA

Po starem goriškem pregovoru je »za svečnice dan zimski čas končan«. Letos je pa februar ta rek spremenil po svoje. V ponedeljek zvečer je temperatura nenadoma padla in je sneg začel naletavati celo v mestu. V torek zjutraj so pa bili že vsi okoliški hribi zasneženi do podnožja.

NIXON BO OBISKAL EVROPO

Ameriški predsednik Nixon bo v kratkem obiskal zahodno Evropo. Tako se glasi uradno sporočilo Bele hiše. Nekateri politični komentatorji poudarjajo, da hoče Nixon s svojim potovanjem po zahodni Evropi pokazati zanimanje Amerike za evropska vprašanja, ki naj bi bila pod Johnsonovo upravo nekoliko zanemarjena v korist Daljnega vzhoda. Novi ameriški predsednik hoče nadalje baje dokazati, da njegovi razgovori s Sovjeti ne bodo potekali brez vednosti in predhodnega sporazumevanja z zahodnoevropskimi zavezniki.

STOLETNICA

Poštna dopisnica je čakala 26. januarja sto let, odkar so jo vpeljali. Zamislil jo je dunajski profesor ekonomije Emanuel Herman. Dnevniku »Neue Freie Presse« je poslal pismo s predlogom, naj se poleg narodnih in ne vedno pripravnih pisem uvede tudi kartonček v obliki razglednice, na katerem bo možno napisati manj besed in za nižjo poštno pristojbino. Avstrijski poštni minister je zamisel takoj sprejel in je že v oktobru istega leta izdal prve poštne dopisnice. V prvem mesecu so jih prodali že en milijon in 250.000. Danes jih v Avstriji, domovini dopisnice, uporabijo vsako leto okrog 80 milijonov.

Dopisnica se je v istem letu razširila po vsem svetu za rabo takratnih sporočil. Dobe se pa tudi pisarski mojstri, ki so na eno dopisnico spravili 8770 čitljivih besed v malih črkah.

Preprosti izum dopisnice se je kot malokateri takoj uveljavil po vsej zemeljski obli in bo obstal še stoletja.

SOŽALNA BRZOJAVKA

Predsednik rimske poslanske zbornice Sandro Pertini je poslal pred nekaj dnevi vdovi pokojnega bivšega poslanca v rimskem parlamentu dr. Besednjaka sožalno brzojavko. V njej brzojavlja: »Globoko užaloščen ob smrti poslanca Engelberta Besednjaka izražam svoje globoko sožalje. Predsednik poslance zbornice«.

Objavljamo brzojavko kot znak globokega spoštovanja, ki ga imajo do pokojnega primorskega politika tudi sedanji parlamentarni krogi v Rimu.

Naser o krizi na Srednjem vzhodu

V intervjuju neki ameriški reviji je predsednik Naser obrazložil, kako si predstavlja rešitev arabsko-izraelskega spora na Srednjem vzhodu. Prvi pogoj je po njegovem umik izraelskih čet z ozemlja, ki so ga Izraelci zasedli v šestdnevni vojni leta 1967. Temu ukrepu bi z egiptovske strani sledila med drugim izjava o prenehanju vojskovanja, priznanje pravice vsem državam, da živijo v miru, izjava o celovitosti vseh držav na Srednjem vzhodu, z Izraelom vred, ter izjava o pravici vseh držav do svobodne plovbe po mednarodnih vodah.

Nadaljnji pogoj za rešitev krize pa je tudi rešitev vprašanja palestinskih beguncev, kar je verjetno najhujše in najbolj kočljivo vprašanje.

PRESEDNIK TITO V ROMUNIJU

Konec prejšnjega tedna je jugoslovanski predsednik Tito opravil kratek obisk v Romuniji. V mestu Temešvar se je srečal s predsednikom državnega sveta Romunije in glavnim tajnikom romunske komunistične stranke Ceausescu.

V mednarodnih političnih krogih je ta obisk zbudil precejšnje zanimanje, ker je prišel nenapovedan. Časnikarji so za obisk zvedeli, ko je bil jugoslovanski predsednik že na romunskih tleh.

Predmet razgovorov so bili — kot je rečeno v uradnem sporočilu — odnosi med dvema državama, mednarodni problemi ter vprašanja mednarodnega komunističnega gibanja.

Pisma uredništvu

O SEMINARJU V KOPRŠČINI

V zvezi z na veliko objavljenim člankom v Primorskem dnevniku dne 31. januarja 1969 o otvoritvi 8. seminarja za italijanske šolnike v Koprščini, dovolite, da Vam povem svoje mnenje:

V naslovu stoji, da se udeležuje tečaja 265 šolnikov, kar pa ne odgovarja resnici, ker je med tistimi »265 šolniki« v resnici morda komaj šestina šolnikov, vsi ostali pa so srednješolski dijaki.

Neprimerna se mi zdi tudi pretirana vneva jugoslovanskih oblasti za te italijanske seminarje, če primerjam zakrknjeno hladnost italijanskih šolskih oblasti lansko leto, ko so pripravljali seminar za slovenske šolnike. Slovenski šolniki v Trstu niso do zadnjega trenutka vedeli, če in kdaj se bo seminar začel.

Kakor je za nas poniževalno tako ravnanje ob takih prilikah tukajšnjih oblasti s Proveditorjem na čelu, tako izpadeta smešna pretirana vneva in pomp z banketi za italijanske seminarje v Koprščini.

Ponavadi se seminarji tudi preveč kasno vršijo, kar je pri otvoritvi kritiziral tajnik šolskega sindikata.

Razen tega je tudi čudno dvojno merilo: go spod Angioletti zganja pri nas grobe diskriminacije v škodo slovenske šole, istočasno pa pomaga slavnostno otvarjati 8. italijanski seminar v Koprščini.

Ali ni v tem precej ironije?

Jugoslavija daje italijanski manjšini dobrovolno vse, kar ji po sporazumih pripada, mi pa čutimo, da se nam godi krivica, ker nam rajši jenuljejo, kakor bi nam kaj dali.

Na koncu se mi pa tudi čudno zdi spanje slovenskega šolskega sindikata, da za grobe diskriminacije ne napove stavke slovenskih šolnikov, proti Angiolettiju. *Naročnik Novega lista*

Koliko šolnikov se je udeležilo seminarja v Koprščini, nam ni znano. Ne moremo se z Vama strinjati, ko trdite, da gostoljubnost, ki so je deležni šolniki, predavatelji in drugi gostje, ni na mestu. Mislimo, da so gostoljubnost, vljudnost, korektnost in podobne čednosti znak in dokaz ne samo olike, temveč tudi določene kulture, ker se prej ali slej gotovo »obrestuje«. Kar se pa g. Angiolettija tiče in njegovih znanih ukrepov, smo že imeli priliko povedati svoje mnenje.

Kar se tiče seminarjev pri nas, se nam zdi, da je njihova osnovna pomanjkljivost v tem, da niso organizirani za vse slovenske šolnike v Italiji, temveč samo za tržaške.

SLABO PLACILO

Te dni se je v italijanskem parlamentu zavzel za slovensko manjšino komunistični senator prof. Sema, tako z besedo kakor tudi s posebno resolucijo.

Notranji minister Restivo je odpravil senatorja in Slovence z nezadovoljivo načelno izjavo, senatska komisija za notranje zadeve pa je sprejem resolucije kratko in malo odklonila.

V resoluciji je med drugimi upravičenimi pritožbami tudi zahtevano, naj se vlada obveže, da »bo čimprej predložila parlamentu konkretno predloge za ukinitve vseh tistih zakonov, odlokov in zakonskih členov iz fašistične dobe, ki dejansko omejujejo pravice italijanskih državljanov slovenske narodnosti...«

Slovenska levica mora ob tej priložnosti opozoriti rojake, da se v omenjeni komisiji poleg demokrščanskih senatorjev tudi predstavniki tiste socialistične stranke, kateri precejšnje število slovenskih ljudi daje podporo s svojimi glasovi.

Slovenska levica

To sporočilo dajemo na znanje zlasti Slovenski komisiji pri Italijanski Socialistični stranki v Trstu, ki bo verjetno zadevo pojasnila.

—0—

TRŽAŠKI SREDNJEŠOLCI ZASEDLI SOLE

Tudi dijaki slovenskih višjih srednjih šol so te dni zasedli šolska poslopja. Njihovi italijanski tovariši so to napravili nekaj dni prej. Poleg splošnih zahtev postavljajo slovenski dijaki še posebne zahteve za slovensko šolo. O tem vprašanju bomo še pisali.

Tržaškega

Dve resoluciji Slovenske skupnosti

PRIMER DR. KACINOVE

Svet SLOVENSKE SKUPNOSTI je na seji 27. januarja t.l. ponovno razpravljal o neupravičeni odpustitvi dr. Metke Kacinove. Ko je ugotovil, da so izvoljeni predstavniki liste Slovenske skupnosti predložili na zadevnih forumih odgovarjajoče vloge, je izrekel popolno solidarnost dr. Kacinovi ter obenem priznanje za njen dosledni nastop.

Svet SLOVENSKE SKUPNOSTI ugotavlja, da krivica še ni bila popravljena. Dr. Kacinova ima polno moralno in sindikalno pravico, da se ji storjena krivica popravi. Vsa slovenska javnost in Slovenska skupnost posebej trdno pričakuje, da se bodo vse tiste stranke, ki imajo v svojih programih krščanska in socialna izročila, izrekle o problemu kot takem in pripomogle, da se storjena krivica odpravi.

SE O REPENTABORSKEM ŠOLSLEM PATRONATU

Se se niso polegli protesti zaradi razmer v repentaborskem šolskem patronatu. V soboto je namreč o tej zadevi razpravljal repentaborski občinski svet, ki je po obširni razpravi soglasno odobril naslednjo resolucijo:

»Občinski svet občine Repentabor, zbran na redni seji dne 1. februarja, je razpravljal o zadnjih dogodkih v zvezi z repentaborskim šolskim patronatom, ki so povzročili veliko razburjenje med prizadetimi občani in slovenskim prebivalstvom na sploh.

Sklicujoč se na pismeno priporočilo, ki ga je tukajšnja občina poslala dne 27.9.1968 šolskemu skrbniku v Trstu, naj sestava in delovanje šolskega patronata ustrezata značaju prebivalstva v občini, ki je v pretežni večini slovensko, z obžalovanjem ugotavlja, da se omenjeno priporočilo ni ustrezno upoštevalo, kajti za predstavnika šolske oblasti v šolskem patronatu je bil imenovan šolnik italijanske narodnosti in ne slovenske, čeprav velika večina šoloobveznih otrok na območju naše občine obiskuje slovenske osnovne in srednje šole.

Prav tako ne razume, zakaj ni bila imenovana za tajnika predsednika patronata oseba, ki so jo po veljavnih predpisih in po 12. členu statuta patronata predlagali in izvolili člani upravnega sveta patronata.

Zato občinski svet odločno protestira zaradi nedemokratskega ravnanja in zahteva, da se stanje v patronatu v občini Repentabor čimprej popravi tako, kot ustreza etnični stvarnosti, ob spoštovanju pravic slovenske večine v občini in zadevnih šolskih predpisov.

Doslej še nismo slišali, da bi tržaški šolski skrbnik ugodil zahtevi zakonitih predstavnikov repentaborskega prebivalstva. Zato ne bi želeli, da bi zadeva bila pozabljena. Mislimo, da je treba pri svojih stališjih vztrajati in, če ne gre drugače, onespособiti delovanje patronata toliko časa, dokler se vprašanje ne uredi, kot je treba.

Istočasno Svet SLOVENSKE SKUPNOSTI poziva vse Slovence, naj vztrajajo v svoji narodni samozavesti povsod in naj jo povsod izpričajo.

Svet SLOVENSKE SKUPNOSTI končno poziva odgovorno oblasti, naj vendar enkrat že nehajo z diskriminacijo do Slovencev, ker je samo tako možno iskreno in mirno sožitje med obema tu živječima narodoma, v duhu demokratičnih načel italijanske ustave.

ŠOLSKI PATRONAT NA REPENTABRU

Svet SLOVENSKE SKUPNOSTI je na seji dne 27. januarja t. l. ponovno razpravljal o stanju v repentaborskem šolskem patronatu.

Z ogorčenjem je ugotovil, da je šolski skrbnik samovoljno in protizakonito vsilil šolskemu patronatu za tajnico prav tisto osebo, ki je v lanskem šolskem letu vpeljala na Repentabru utrakvistični šolski pouk, osebo, ki ne pozna jezika občanov, s katerimi ima vsakodnevne stike.

Svet SLOVENSKE SKUPNOSTI pričakuje, da šolski skrbnik pojasni slovenski javnosti, zakaj ni potrdil za tajnika legalno izvoljenega učitelja g. Lava Bitežnika.

Svet izraža ob tem solidarnost in podporo vsem slovenskim članom patronata, posebej pa predsedniku in legalno izvoljenemu tajniku.

Svet SLOVENSKE SKUPNOSTI tudi zahteva, naj se še enkrat šolski skrbnik prepriča, da so slovenski šolniki enakopravni državljani, in da je zaradi tega nedopustna vsakršna diskriminacija do njih: naj v šolskih patronatih, v krajih, kjer obstaja velika večina Slovencev, vendar zaupa predstavništvo šolske oblasti slovenskemu šolniku.

Svet SLOVENSKE SKUPNOSTI jemlje z ogorčenjem na znanje tudi stanje v nadzornih komisijah za šolske radijske oddaje na Radiu TRST A, kjer so iz nadzorništva za slovensko oddajo Slovenci onostavno izključeni.

Svet SLOVENSKE SKUPNOSTI se obvezuje, da bo z vsemi svojimi močmi in sredstvi branil pravice in koristi slovenske šole in slovenskih šolnikov.

V Marijmem domu pri Sv. Ivanu (ul. Brandesia) bo na pustno nedeljo, t. j. 16. m., ob 18 uri nastopil zabavni glasbeni ansambel

»ROKOVNJACI«

iz Ljubljane.

VABLJENI

SLOVENSKO GLEDALIŠČE - GLASBENA MATICA - SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
Kulturni dom

V nedeljo, 9. februarja, ob 16. uri

OSREDNJA PRESERNOVA PROSLAVA

Sodelujejo:

Josip Vidmar
Stane Sever
Janez Rohaček
Mira Sardočeva
Stane Starešinič
Akademski pevski zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane.

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure pri blagajni Kulturnega doma; v nedeljo eno uro pred pričetkom proslave. Rezervacije na telefonu 734.365.

SEMINAR ZA SLOVENSKE ŠOLNIKE

Od ponedeljka, 24. februarja, do sobote, 1. marca, bo v prostorih Kulturnega doma v Trstu seminar za profesorje in učitelje, ki poučujejo na slovenskih šolah na Tržaškem. Seminar bo letos obvezen za vse šolnike slovenskih šol.

Na seminarju, ki ga bo vodil pedagoški svetovalec za slovenske šole, prof. Stane Mihelič, bodo predavali znani strokovnjaki iz Slovenije. Teme predavanj bodo: slovenski jezik in književnost, metodika pouka matematike in zfodovine na razna pedagoška vprašanja.

FINZGARJEV DOM NA OPCINAH

priredi v nedeljo, 9. februarja, ob 20. uri

PRESERNOVO PROGLAVO

Nastopajo recitatorji, govornik in mladinski pevski zbor Glasbene matice pod vodstvom Nade Zerjal.

ODBOR ZA PROSLAVO 80-LETNICE USTANOVITVE CIRIL-METODOVIH ŠOL

vabi na pevsko vajo, ki bo v ponedeljek, 10. februarja, ob 20.30 v prostorih P.D. Ivan Cankar v ul. Montecchi 6, vse bivše učitelje in učence, ki želijo sodelovati v pevskem zboru na kulturni proslavi dne 16. marca v Kulturnem domu.

Beneška Slovenija

OBCNI ZBOR DRUŠTVA »I. TRINKO«

V nedeljo je imelo prosvetno društvo »I. Trinko« v Čedadu svoj zelo dobro uspeli občni zbor. Po izčrpnem poročilu predsednika Predana so prinesli pozdrave podmatjurskim Slovincem predstavnik Slovenjske skupnosti, Slovenske kulturno gospodarske zveze, komunistični deželni tajnik Baracetti, ki je napovedal za 15. februar poseben sestanek v Čedadu, ki bo posvečen slovenskim razmeram. Govorili so tržaški občinski odbornik Hreščak za socialiste in Carozzo za Furlansko avtonomistično gibanje.

V razpravo sta posegla še domačina prof. Petričič in dr. Viljem Černo, poleg Dina Del Medico beneško-slovenskega izseljenca. Ta je povedal, da ima Društvo slovenskih izseljencev iz Benečije v Švici že 220 članov, razdeljenih na 12 krožkov v raznih mestih. Dne 2. marca pa bodo imeli v Fribargu kongres skupno s furlanskimi izseljenci.

Občni zbor je izvolil tudi nov odbor, ki mu predseduje Izidor Predan, tajnik je dr. Černo, podpredsednik pa »Matajurjev« urednik Tedoldi.

Društvo je ustanovilo tudi štiri komisije: prosvetno, šolsko, izseljeniško in za sindikalno pomoč kmetom. Društvo se je tudi preimenovalo v »Kulturno društvo Ivan Trinko«, z namenom razširiti svojo delavnost.

Želimo, da bi svoj cilj tudi doseglo, poseben če bo znalo novo vodstvo pritegniti člane brez razlike mišljenj in samo v splošno korist slovensko-beneških rojakov.

Špeter

MISLI OB VAŽNEM SESTANKU

V nedeljo, 19. januarja, je bil v Špetru važen sestanek, na katerem so razpravljali o gospodarskih in socialnih vprašanjih Nadiške doline. Zbralo se je okoli dvesto ude-

JUBILEJ DRŽAVNE KNJIŽNICE

Goriška državna knjižnica bo letos obhajala pol stoletja svojega obstoja. Pravzaprav svoje obnove, potem ko je bila med prvo svetovno vojno razrušena in je bilo uničenih tudi dokajšnje število knjižnih zbirk.

Na istem mestu se je nahajala že pred tristo leti jezuitska knjižnica Verdenbergovega semenišča. Ob razpustitvi jezuitskega reda leta 1773 je bila zaprta. Znova pa je začela poslovati od 1776. leta do 1821. kot knjižnica piaristovske gimnazije. Leta 1825 pa se je pretvorila v Studijsko knjižnico. Zavod so upravljali kot ravnatelj odlični možje, tudi Slovenci, med njimi je bil tudi knjižničar prof. Bratina. Brž po vojni je postala Državna biblioteka, ki jo je obnovil prof. Battisti leta 1919. Dostj slovenskih knjig, zlasti časnikov in obzornikov, se je pa zgubilo in jih je le težko nadomestiti. Danes se knjižnica pod spretnim vodstvom ravnatelja Manzinija izpopolnjuje in ima na policah tudi vse novoizšle slovenske knjige. Obenem skrbi za slovensko italijanske knjižnice naših občin in izdaja mesečno revijo »Studi Goriziani«. Ob petdesetletnici obnovljene knjižnice izšel poseben zvezek z opisom tristoletnega razvoja tudi njenih prednic v istih prostorih.

Vodstvo knjižnice nam je že poslalo obris sporeda za svečanosti, ki bodo letos v septembru ob 4. srednjeevropskem kulturnem srečanju v Gorici. Odkrili bodo posebno spominsko ploščo in bo odprta tudi posebna razstava goriškega tiska od 1754 do 1914 s posebnimi oddelki za italijanski, nemški, slovenski in furlanski tisk. Poleg tega bodo odprli še nove prostore v knjižnici, upravni občinski knjižnici — med temi trije Slovenci se bodo pa zbrali na poseben študijski dan.

- Hanalska dolina

ležencev, med temi župani, razni gospodarški predstavniki, deželni predsednik Berzanti, senator Pelizzo ter nekateri deželni svetovavci. Domači župan Specogna je v uvodu poudaril, da je v prvi vrsti izseljenstvo, ki tare vasi Nadiških dolin.

V naslednji razpravi so župani prikazali gospodarsko stanje svojih občin. Potrebni so gospodarski strokovnjaki, ki bi z nasveti in kmetijskim poukom pomagali izboljšati kmetijstvo teh krajev.

Zborovalci so izrazili tudi misel, da bi se uvedel za nekatere predmete prosti trgovinski pas. Župan Pelizzo je pa predlagal, naj bi se osredotočilo industrijsko okrožje v Cedadu in okolici. Ukinile naj bi se tudi nekatere manjše občine in bi se ustanovil neke vrste konzorcij iz manjših občinskih srenj, ker bi se na tak način znižali tudi upravni stroški.

Ob zaključku je predsednik deželnega odbora Berzanti obljubil, da se bo zavzel za uresničenje vseh predlogov. Nekatere občinske gorskega področja pa bodo že takoj prejele nakazila za najnujnejše potrebe.

Sestanek je bil zelo važen in bo gotovo imel tudi plodne posledice, vendar samo na eno plat, gospodarsko. Potrebni bi bili tudi sestanki, ki bi se lotili kulturnih vprašanj Beneške Slovenije. Tu je treba začeti razpravo že o ustanavljanju otroških vrtcev in osnovnih šol v slovenskih vaseh v domačem jeziku prebivavcev. Danes zveni taka zahteva nekaterim osebam in krogom še kot nekaj nezaslišanega. Pametni in razsodni furlanski in italijanski sorojaki se pa že nič več ne razburjajo nad uresničenjem naravnih pravic tudi slovenskih soobčanov.

Ko bodo deželni in občinski predstavniki tudi ta klic pravice slišali in ga razumeli, bomo lahko rekli, da se tudi v Nadiških dolinah res obrača na boljše ne samo materialno, ampak tudi duhovno življenje prebivavcev.

Župan sprejel slovenske časnikarje

V ponedeljek zvečer je sprejel goriški župan Martina zastopnike ljubljanske in koprške televizije ter predstavnike skoro vseh časnikov Slovenije.

Župan je po pozdravu orisal časnikarjem razvoj dosedanjih dobrih odnosov med

obema deželama, ki so že prinesli veliko koristi prebivavcem obeh strani.

Nato je odbornik za javna dela Lupieri obsežno prikazal načrte in delo za avtocesto Villesse-Gorica-Ljubljana. Dela na odseku Villesse do državne meje bodo stala tri milijarde tristo milijonov lir. Cesta do državne meje bo končana do jeseni prihodnjega leta.

Ob Tržaški cesti bo zgrajen avtomobilski pristan, ki zahteva dve milijardi lir stroškov. Od teh bo več kot četrtino prispevala deželna uprava. Na koncu sta župan in odbornik izrazila željo, da bi se tudi na jugoslovanski strani pospešila dela v zvezi z avtocesto Ljubljana-Dunaj in Ljubljana-Zagreb-Beograd.

—•—

»113«

Številko 113 je treba klicati po telefonu, kadar potrebuješ nujno pomoč. Klice na pomoč v primerih nesreče, požarov, ropov sprejme kvestura, ki pošlje takoj na kraj poziva svoje organe. Klici pa morajo biti utemeljeni in le v nujnih zadevah. Klic na primer za kako mehanično pomoč pri avtomobilskih nezgodah ne spada pod to telefonsko številko.

Zveza s številko 113 velja za okrožje celotnega goriškega telefonskega obrežja.

SINDIKALNO SPOROČILO

Sindikata goriških šolnikov nam je postal sledeče sporočilo:

»Prejšnji teden so skupine italijanskih profesorjev, ki še niso v staležu, napovedale tridnevno stavko. Nekateri profesorji, ki poučujejo na slovenskih srednjih šolah v Gorici, so izrazili mnenje, da bi se morali tej stavki pridružiti tudi slovenski profesorji.

Izvršni odbor Sindikata slovenskih šolnikov v Gorici je imel s tem v zvezi sejo, na kateri je ugotovil, da se stavka ne tiče slovenskih profesorjev. Odbor pa je bil soglasen v tem, da bi bilo treba stavko organizirati posebej, ker bo prav gotovo stanovsko in moralno bolj utemeljena in tudi bolj uspešna.

Kar se tiče profesorjev, se namreč šolski zakon št. 1012 od 19.VII.1961 (torej po osmih letih) še ni začel izvajati. Vse vloge in vsi stiki predstavnikov Sindikata slovenskih šolnikov s šolskimi oblastmi so ostali do sedaj le prazne obljube, nič niso zalegla niti prizadevanja političnih predstavnikov (v kolikor jih je bila volja).

— Da ne govorimo o ugodnostih, ki so jih bili v tem oziru deležni italijanski profesorji (posebna lestvica, začasni stalež, didaktične habilitacije itd.).

— Da ne govorimo o zakonu št. 603 s pripombo za slovenske šole, ki zveni po tolikem zavlačevanju že kot zafrakcija.

— In bi lahko nadaljevali tja do organikov, do programov itd., kjer smo tudi v strogo didaktičnem oziru večni samouki.

Odbor Sindikata slovenskih šolnikov v Gorici zato vabi vse slovenske profesorje v Gorici, da se polnoštevilno udeležijo sestanka, ki bo dne 8. febr. 1969 ov 16. uri v risalnici Nižje srednje šole s slov. učnim jezikom v Gorici, ul. Randaccio, 10, kjer bomo skupno in izčrpno pretresli vsa najbolj pereča vprašanja in določili datum za stavko.

PREŠERNOVA PROSLAVA

V nedeljo, 9. februarja, bo osrednja Prešernova proslava v Gorici, v Prosvetni dvorani, ob 16. uri. Prireja jo Slovensko gledališče skupno z Glasbeno matico in Slovensko prosvetno zvezo. Na sporedu so spominski govor, recitacije gledaliških igralcev, klavirski trio s solisti in nastop pevskega zbora Jezero iz Doberdoba. Vabljeni so vsi, posebno še dijaki višjih šol.

Sovodnje

PROTEST VSEH OBCINARJEV

Vso našo občino in prav posebej prebivavce Sovodenj samih zelo razburja načrt nove avtoceste, ki bi prerezala osrednje naselje naše občine kar čez polovico. O tem nesrečnem poskusu, razbiti našo sosesko v dve skoraj nepristopni polovici, se je že dosti govorilo in pisalo.

Naselje, ki se tako ugodno razvija v gospodarskem in kulturnem oziru, bi zadobilo smrten udarec za svoj nadaljnji razvoj, če bo tekla velika prometna žila kar preko njegove sredine. Ne bi mogli zgraditi občinskega kulturnega doma, ki ima prostor prav na nameravani cesti. Težak, če ne skoraj nemogoč bi bil dohod naše šolske dece v novo šolsko poslopje. Farna skupnost bi bila s cesto po novem načrtu razdeljena v zgornjo in spodnjo.

Zaskrbljivo je tudi pisanje nekaterih italijanskih listov, ki se izražajo tako, kot da jim hodi v račune razbitje slovenske občine. Pomagajo jim pa še nekateri domači naivneži, ki zagovarjajo novi cestni načrt z meglo gospodarskih koristi. Ne razumejo, da bo avtocesta potegnila še zadnje turiste ali goste naše vasi v furlanske kraje.

V zavesti, da se bore za samobitno skupnost, so se vsi sovodenski volivci in volivke podpisali na protestno izjavo proti zdajšnjemu cestnemu načrtu skozi sredino Sovodenj. Le peščica naivnežev se noče še podpisati na skupno izjavo. Upamo pa, da bodo oblasti upoštevale glas in voljo volivcev, ki branijo svojo občino, ne da bi pri tem škodili skupnim koristim saj se cesta, prav lahko izpelje po drugi smeri.

—0—

AVTI NA PLOČNIKIH

Gorica bo postala po številu avtomobilov kmalu sorazmerno eno med prvimi mesti v Italiji. Po vseh ulicah parkirajo dolge vrste avtomobilov tudi čez noč. Čez dan pa je postajanje avtomobilov že skoraj nemogoče. Travniki je z vozili ves natrpan, enako druge osrednje mestne ulice.

Občinska uprava je zato poskrbela na svojevrsten način za parkiranje avtov. V poštev je vzela vse široke pločnike okoli Travnika in v Oberdankovi ulici. Avti smejo stati v obliki glavnikovih zob tudi po teh pločnikih. Trgovci se pa seveda jezijo, ker ta vozila ovirajo doslej široki dohod pred njih izložbe. Pritožujejo se, da ne morejo več razkladati od blizu tovarnjakov, ko jim pripeljejo blago. Zato so že vložili ugovore na pristojna mesta z zahtevo, naj se vsaj pred trgovinami odpravi večurno parkiranje zasebnih avtomobilov. Njih želja se bo pa nemara le težko izpolnila.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

A. Slodnjak o svojem „Slovenskem slovstvu“

Zaradi zanimivosti ponatiskujemo glavni del intervjuja z literarnim zgodovinarjem prof. Antonom Slodnjakom v zvezi z izidom njegove knjige *Slovensko slovstvo*. Intervju je bil objavljen v reviji slovenskih založb »Knjiga 68«.

Naši javnosti je že znano, da je prišla pobuda za tvoje delo iz Celovca, vendar mislim, da si ob tej pobudi je dobil zagón za to, kar si sam občutil kot živo potrebo, da namreč dobimo po tolikih jetih nov poskus znanstvene slovstvene zgodovine. Verjetno je pri tem delovala nate tudi misel, ki si jo izrazil v podnaslovu nove knjige, da bo kmalu — ako že ni preteklo tisočletje, kar so zapisali prve ohranjene spomenike našega jezika.

Kdor se je odločil za neki poklic in ga je vzljubil, ne potrebuje nobenih spodbud za to, da nenehoma živi zanj in v njem. Da pa nastane neko večje delo, ki zahteva več let nepretrganega napora, je pa gotovo potrebna dobra beseda nekoga, ki se za tvoje delo zanima in ga hoče imeti. V pričujočem primeru me je k delu spodbudilo zaupanje oz. naročilo ravnatelja dr. Jožka Tischlerja. Oboje je delovalo tako močno na mene, da sem opustil vse druge načrte in dela ter živel dolge mesece v prizadevanju zadovoljiti znanstvene zahteve in zaupanje naročnika ter si pridobiti priznanje njegovega klienta — koroške slovenske gimnazijske mladine.

Zato si gotovo moral misliti med pisanjem na to, da bi knjigo s pridom uporabljali učenci višjih gimnazijskih razredov. In kljub temu si jo napisal na svoj, dokaj nenavaden način. Ali bi nam to svojo odločitev lahko pojasnil, še posebej zaradi dvomljivcev o pravilnosti takega načina pisanja slovstvene zgodovine?

Dvomljivci pač morajo biti in meni ni prav nič do tega, da bi jih spreobračal ali prepričeval. Glede na metodo literarnozgodovinskega prikazovanja v novi knjigi opozarjam le na to, da ta metoda ni niti tako nova niti tako nepregledna, kakor se zdi nekaterim. Kje je njena podlaga? Gotovo pač le spoznanja, da je slovstvo del celotnega narodnega življenja in da je obremenjeno samo po sebi nekaj živega ali organskega. Zato tudi nikdar in nikjer ne more pesnik ali pisatelj ustvarjati kot izoliran in v samem sebi zaključen umetnik, temveč vsak ustvarjalec živi in deluje v nerazdružni enoti s sodobniki. Tudi takrat, kadar se bojujejo z njimi ali jih celo prezira. Zato pa ga tudi ne moremo doumeti in prikazati samo v okviru njegovega individualnega življenja, ki pa je tudi samo po sebi nekaj zasilnega ali celo protislovnega. Zaradi tega pač ne morem v isti sapi ali v istem poglavju razpravljati o Župančiču kot pesniku Čaše

opojnosti in Zimzelena pod snegom, temveč moram prikazati vse vmesno slovstveno dogajanje med eno in drugo zbirko. Kar se tiče »težavnosti« literarnozgodovinskega teksta, spisane na temelju orisane metode, bi rekel, da takega teksta ni teže razumeti in si ga zapomniti kakor vsebino kakega umetniškega dela. Pa tudi »nova« ni ta metoda tako zelo, kakor se dozdeva nekaterim, saj je prof. Kidrič pisal svojo Zgodovino na podoben način, četudi je razdelil slovstveno dogajanje na posamezna desetletja. A v teh kratkih dobah je vendarle prikazoval avtorje v medsebojnih soglasjih in nasprotjih.

Ali upaš, da boš s Slovenskim slovstvom pridobil naši umetniški besedi in s tem nam vsem nove prijatelje med domačimi in tujimi bralci?

Za zdaj vem le toliko, da so moji novi knjigi odprta vrata v slovenske šole na Koroškem in na Tržaškem* in da me je povabila založba šolskih učbenikov v Sarajevu, naj napišem na podlagi Slovenskega slovstva učbenik za bosenske šole in naj v njem prikažem zveze med našim in hrvaškimi ter srbskim slovstvom. Vse drugo pa je v božjih rokah ali, če hočeš, »na kolenih bogov«.

* Kot učbenik še ni vpeljana in to zaradi pretežke literarno-zgodovinske metode, ki je za naše šole premalo metodična, po mnenju nekaterih profesorjev. Kot izvrstni učni pripomoček pa bo služila dijakom višjih šol na Tržaškem in tudi na Goriškem.

—0—

NOVA TURNŠKOVA KNJIGA

Pisatelj Metod Turnšek bo obhajal v kratkem — prihodnji mesec — svoj šestdesetletni rojstni dan. Njegovo leposlovno delo s priznanjem navaja tudi Anton Slodnjak v svoji novi Zgodovini slovenskega slovstva.

Pred kratkim je izdal Turnšek pri Slomškovi založbi v Celovcu knjigo »S krstom v Kristusovo Cerkev« (Oris krstne ideje in krščanske iniciacije v prvi Cerкви). To je v lepji slovensčini napisana teološko-znanstvena razprava o zgodovini krsta v Cerкви. Slog je tako poljuden, da jo z užitkom bere tudi laik, posebno ker preveva delo globok in prisrčen duh pravega krščanskega humanizma. Delo obsega blizu 200 strani in predstavlja tako resen znanstveni napor. Na to knjigo opozarjamo tako laike kot duhovnike.

Že prej je izšlo pri isti založbi Turnškovo v nemščini napisano delo »Teološki prispevki k ednosti Cerkve«, v spomin na 1100-letnico obiska svetih Cirila in Metoda pri Slovencih v Panoniji.

OB SMRTI KARLA BARTHA

Sredi decembra je umrl v Baslu eden največjih duhov našega časa, krščanski filozof Karl Barth. Star je bil 82 let in je mirno zaspal v svojem domu v omenjenem švicarskem mestu, v katerem je bil tudi rojen. Kot so povedali njegovi domači, je bil v zadnjem času sicer nekoliko bolan, vendar se je bil že spet popravil. Umrl je takorekoč sredi dela, kajti vse do zadnjega je bil duhovno čil in delaven. Bil je eden najpomembnejših protestantskih teologov modernega časa, ki je v marsicem pripomogel do nove poglobitve in osvežitve vse krščanske filozofije in teološkega študija.

V Baslu je dokončal gimnazijske in bogoslovne študije in tam je nato tudi enajst let opravljal dušnopastirsko službo. Leta 1921 pa so ga povabili, da bi sprejel profesorsko mesto na teološki fakulteti univerze v Göttingenu v Nemčiji in on je sprejel. Štiri leta nato pa je postal profesor teologije v Munstru in leta 1930 v Bonn. Leta 1935, ko je bil že Hitler na oblasti, pa je moral zapustiti Nemčijo, ker je bil odkrit nasprotnik nacionalsocializma in pobudnik takoimenovane »prièreavske Cerkev«, tistega dela protestantske Cerkev, ki je bil odločen, da se drži nauka krščanstva v vsem in dosledno ter se ne da ukloniti nacionalsocialističnemu pritisku ali se vda himbi. Vendar pa se je po vojni zavzemal pri zmagovavcih za to, da bi po človeško ravnali z nemškim narodom in da ne bi metali vseh v en koš. Sploh je rad zavzemal stausca k političnim vprašanjem, ker je bil mnenja, da je filozofija neločljivo povezana s politiko. Seveda pa v čisto praktičnih političnih vprašanjih ni bil vedno najbolj realističen.

Karl Barth velja predvsem za prenovitelja protestantske teologije. Že leta 1919 je objavil takoimenovano »Kimsko pismo«, v katerem je hudo skritiziral tradicionalno protestantsko teologijo, ki se je trudila, da bi doumela božjo transcendenco. Po Barthovem prepričanju je nemogoče, da bi človek kdaj doumel božjo skrivnost, ker ga od nje loči neskončna razdalja kvalitativne narave. Samo obzje razodetje v Jezusu Kristusu more premostiti ta prepad, a tudi to je možno dojeti le z vero in ne samo z razumom. Mnogi poskusi tradicionalnih teologov so se zdeli Barthu samo samozavestni prijemi, da bi takorekoč zgrabili Boga, toda Bog se ne bo dal — je trdil Barth — nikoli zgrabiti in spraviti v posest tega ali onega.

Barth je napisal med drugim enajst zvezkov »Cerkvene dogmatike«. Kristusovo učlovečenje mu je bilo vir in merilo vseh človeških pravic in vsega človeškega dostojanstva. Krščansko poslanstvo mu je poslanstvo o »božjem humanizmu«. Kot svoje duhovne očete je označil Karl Barth Luthra, Calvina in Kierkegarda. Karl Barth je močno vplival tudi na sodobno katoliško teologijo in filozofijo in njegov vpliv bo še dolgo trajal. Lahko se reče, da je zapustil trajno sled v vsej krščanski teologiji in filozofiji.

SLOVENSKI PRIMORSKI KOLEDARJI

Bibliografijo sestavi in uvodno študijo napisal MARIJAN BRECELJ ■ 4 ■

Pa bi moral govoriti še o likovni strani naših koledarjev. Primorski koledarji so bili — menda se s tem lahko pohvalimo — lepo opremljeni. Morda besedica lepo ne pove dovolj jasno, kaj mislim. Bili so kvalitetno moderno opremljeni. Njihove opreme so se že na zunaj ločile od oprem ostalih koledarjev. Imena Toneta Kralja, Franceta Goršeta, Lojzeta Spazzapana, Mare Kraljeve, Maksima Gasparija, Saše Santla, Avgusta Bucika, Jožeta Srebrniča, Domna (Petra Butkoviča), Milka Bambiča, Julčeta Božiča in še katerega so bila sinonimi za dobro in lepo platnico, za dobro in lepo ilustracijo. Medtem ko so drugi koledarji v Sloveniji ostajali pri vedno enakih zunanjih in notranjih opremljenih (Cankarjev koledar, Vodnikove družbe, itd.), smo Primorci dobivali v vedno novih zunanjih opremljenih tudi nove variante zaglavij za mesece. Tudi ta nova umetnost je bila na Primorskem kot vez; videl si Kraljeve slike v koledarju, šel v Volče, ali Avber ali Tomaj ali Sv. Lucijo in spet si srečal njega in vedel, da te te slike varujejo v domači hiši, da so ti tolažnice in sopotnice.

Na drugačen način, vendar enako prizadeto in

umetnostno bogato ter polno so nekatere koledarje cpremljali vidni primorski umetniki v po vojnem obdobju (Spacal, Cernigoj, Hlavaty, Lukežič, Grom in drugi).

Naklade v petindvajsetletju so bile zelo visoke. Po raznih ohranjenih virih sodimo, da je povprečno na leto poromalo v primorsko deželo nad 50.000 tisoč izvodov, po drugih avtorjih celo mnogo več, samo tovrstnih tiskov. Številka je dovolj zgovorna in ne potrebuje posebnega komentarja.

Se nekaj besed o obsegu tega bibliografskega pregleda in načinu popisa. V seznam sem vnesel koledarje, ki so izšli v obliki knjige, torej take, ki imajo poleg koledarskega dela dodano tudi drugo vsebino. Odpadli pa so — razen nekaj malenkostnih izjem z ozirom na čas tiska ali kako drugo specifično posebnost — vsi tiskanski, namizni, zložljivi in podobni (npr. Svetogorski, Marijnišča itd.), pa čeprav so imeli tudi nekateri teh zanimive krajše tekste. Bibliografske enote so popisane po pri Slovcnih udomačenem bibliografskem obrazcu, ki se nekoliko razlikuje od italijanskega ali drugih narodov z redkimi ali malenkostnimi odstopi. Tako mi pomeni besedilo v okro-

glem oklepaju tekst, ki ni na naslovni strani v obravnavanem popisu, medtem ko objema oglati oklepaj tisto besedilo, ki ga v obravnavanem tisku ni, temveč je iz drugotnega vira. Različna štetja strani so podana tako, da so: nštetete strani označene z rimsko številko v okroglem oklepaju. Koledarji. Koledarji stojijo pod letnico (letom), za katero so bili namenjeni, in ne pod letnico, v kateri so bili tiskani ali so tudi morebiti izšli. Pri koledarjih je vsaj v normalnih razmerah naveda, da izidejo že konec prejšnjega leta za prihodnje. Kjer je na koledarju letnica natisa izrecno navedena, sem jo vnesel, drugod pa pretežno ni bilo moči ugotoviti, kdaj so točno izšli, pa tudi v bistvu s tem ničesar ne bi pridobili. Nekaj redkih izjem je, ko niso mogli do časa iziti, pa so potem izšli med letom, tudi v drugi izdaji, če je bila prva zaplenjena ali je pošla kako drugače. Vseh koledarjev pri najboljši volji in vztrajnem iskanju doma, posebno pa v knjižnicah — slovenskih in italijanskih — Trsta in Gorice, nisem dobil v roko. Ti so, kolikor jih poznamo, popisani po drugotnem bibliografskem viru. Pričujoča bibliografija pa prinaša tudi dela, ki jih doslej ni popisala nobena slovenska bibliografija. Enote, popisane po avzopsiji, imajo format označen v centimetrih, pri drugih je format dan v bibliotekarskih merah (8°, 4°). Posebno skrb sem posvetil razreševanju šifer urednikov in sploh vseh, ki so imeli s koledarji karkoli in kdajkoli opr-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Sodobno kmetijstvo

Preustroj tržaškega kmetijstva

V prejšnjih člankih smo podali bistvene sestavine Mansholtovega načrta za preoblikovanje evropskega kmetijstva. Evropsko kmetijstvo naj bi s korenitim preustrojem svojih struktur dobilo glede na proizvodno usmerjenost povsem nove dimenzije. Pri gojitvi žitaric naj bi minimalna proizvodna enota obsegala 80 do 120 hektarov površine, pri proizvodnji mleka 40 do 60 krav, pri proizvodnji mesa pa 120 do 150 glav živine, pri prašičereji naj bi število prašičev ne bilo manjše od 450 enot, za smotrno proizvodnjo jajc pa bi število kokoši ne smelo segati pod 10.000, pri perutninarstvu pa bi bilo treba imeti najmanj 100.000 piščancev. Te minimalne enote naj bi bile povrh organizirane na združni podlagi, v večdružinskih ali združnih kmetijah. Cilj je torej industrijska raven proizvodnje, ki bi kmetovalcem omogočala dostojno življenjsko raven in take delovne pogoje z urejenim prostim časom, kot ga imajo delavci v tovarnah ali uslužbenci. Preustroj kmetijstva naj bi dosegli s komasacijo, z uvajanjem ustreznih načinov proizvodnje, ki naj bi temeljila na na maksimalni racionalizaciji delovnega postopka, s temeljito poklicno pripravljenostjo kmetovalcev, z združništvom itd.

POMEN ZADRUŽNEGA HLEVA

Mansholtove smernice za preporod kmetijstva veljajo v bistvu tudi za nas, pri tem pa je jasno, da bi tovrstni ukrepi za preustroj kmetijstva morali upoštevati in graditi na posebnih razmerah, ki vladajo v tržaški pokrajini. Za tržaško področje je značilno neposredno oskrbovanje trga in posameznikov, česar ni mogoče reči za veliko večino ostalih kmetijskih področij v državi in Evropi. Kljub temu je kmetijstvo pri nas v veliki krizi. Prizadetosti in pridnosti ne manjka, manjka pa organiziranost proizvodnje, ki je na diletantski stopnji, saj večina dela po svoji glavi, ne da bi se ozirala na potrebe tržišča. Mnogi ne iščejo sodelovanja niti takrat, ko bi to bilo nujno potrebno. Zaradi tega je specializacija zelo pomanjkljiva. Kraški svet je povrh reven, posestva so majhna in razpršena, lastniške razmere so mnogokrat še neurejene. Vzrok za tako stanje gre iskati tudi v določenem pesimizmu, ki je deloma sad znanih predpisov in povojnih razmer. Posledice se kažejo na ravni pomanjkljive posamezne in skupne iniciativnosti. Čas je, da se osvobodimo prenavlake predsodkov in nepoučenosti. Premalo se tudi govori in piše o ugodnostih, ki jih dežela nudi kmetijskim zadrugam in konzorcijem. Toliko bolj pozornosti in priznanja zasluži pobuda skupine kmetovalcev iz nabrežinske občine. Ustanovitev združnega hleva, ki uživa vso podporo pokrajinskih in deželnih kmetijskih organov, bo v tem oziru lahko prelomila led in opogumila ostale. Na vidiku je tudi ustanovitev združne mlekarne, ki bo edina lahko ovrednotila kvalitetno kraško mleko, tako kot ga to zasluži in z neposrednim dostavljanjem mleka npr. bolnišnicam omogočila mnogo višjo ceno, kot jo dosežejo tisti, ki oddajajo svoje mleko družbi SALPAT. Sicer

smo o smislu in nujnosti združništva priobčili članek 15. novembra lani. Tu je v ospredju vprašanje ustreznih kmetijskih struktur in specializacije tržaškega kmetijstva.

POGOJI NA NAŠEM KRASU

S kmetijstvom se na Tržaškem prvenstveno bavi okrog 2.000 ljudi, v približno 800 družinah. Za te poklicne kmetovalce velja zahteva, da svojo proizvodnjo preusmerijo k donosnejšim kulturam, kot so to žlahtne kulture — cvetlice, zelenjava, vinska trta itd. Pogoj za to je arondacija, t. j. z okroženje posesti na enem kraju, oziroma komasacija. Pri tem ni niti nujno, da so taka posestva zelo velika, kajti te kulture omogočajo najintenzivnejšo proizvodnjo na razmeroma majhnem prostoru. Določiti pa bi bilo treba minimalne proizvodne enote za tržaško pokrajino. Ta sektor lahko ostane na ravni posameznih proizvalcev, vendar bo moralo priti tudi tu do določene integracije in združevanja npr. pri skupnem skladišču, hladilnici, razkuževalnemu prostoru, semenarni, kar je vse nujno doseči, če hočemo, da bodo proizvodni stroški nizki in podjetja bolj odporna pred konkurenco ostalih producentov iz notranjosti države.

Medtem ko se cvetličarsko-vrtnarska posestva lahko specializirajo samo v tej smeri, ni to mogoče pri vinogradništvu našega področja, kjer posameznik ne more tako zlahka priti do velikih površin, kot je to potrebno pri vinogradništvu. Vsaj na Krasu je treba poleg vinogradništva imeti še neko drugo proizvodno vejo, najbolje če je to cvetličarstvo, ki daje na majhni površini zelo visoke dohodke.

TUDI TA PLAST JE VAŽNA

Pri živinoreji treba iti dosledno na pot ustanavljanja združnih hlevov. Živinoreja veže človeka mnogo in neprimerno več kot katerakoli druga kmetijska dejavnost. Pri današnjih maloštevilnih družinah pomeni to preveliko obremenitev. Znano je, da mladi kmetje dobijo ženo le z veliko težavo, saj se nobena noče prostovoljno odreči ugodnostim, ki jih uživajo ostali sloji že dolgo. Kmetje morajo torej dati svojo živino v združni hlev, kjer bo ob pravilni organizaciji tudi izkupiček večji, sami pa naj se posvetijo prvenstveno žlahtnim kulturam in tako dvignejo svoj način proizvodnje na

raven specializacije, ki prej, ob tolikih proizvodnih smereh, ni bila mogoča.

Na Tržaškem je pa veliko ljudi (približno 12.000), ki se s kmetijstvom bavijo postransko, poleg glavne zaposlitve. Ti ljudje predstavljajo z vidika socialne stabilnosti vse pozornosti in upoštevanja vredno plast, ker je na podlagi svoje sekundarne dejavnosti manj izpostavljena negativnim posledicam, ki jih prinaša gospodarska kriza ali preusmerjanje gospodarske dejavnosti (v dobi hitrega tehničnega razvoja zelo aktualen problem). Če bomo hoteli ohraniti to socialno strukturo, bomo morali nujno tudi postaviti to njihovo sekundarno dejavnost na nove temelje, t. j. na osnovo specializacije in racionalizacije delovnega postopka. Samo tako bo kmetijska dejavnost ostala dovolj privlačna. Tu sta možni dve poti: posameznik se bo ob glavni dejavnosti posvečal drugi, stranski dejavnosti samo, če bo ta dovolj specializirana in taka, ki ga ne bo obremenjevala preveč (npr. vinogradništvo). Najbolje pa bi bilo, ko bi ti ljudje postavili svojo dejavnost na združno osnovo. Postali bi nekaki delničarji z zagotovljenimi dohodki. Kmetijstvo pa bi na ta način ohranilo svoj pomen in pridobilo na trdnosti in učinkovitosti.

POTREBNI SO UKREPI

Preustroj kmetijstva bo mogoč le s sistematičnim preusmerjanjem kmetijske dejavnosti in miselnosti ljudi. Brez pomoči tehničnega organa, kot je ERSA - Ustanova za razvoj kmetijstva, tega ne bo moč izvesti. Ta ustanova bi morala pripraviti podrobne načrte v skladu z različnimi krajevnimi pogoji in razvojnimi možnostmi. Odločilnega pomena pa bodo ukrepi na področju komasacije, ki edini lahko omogočijo korenito spremembo kmetijskih struktur, za kar pa ne bodo zadoščali priložnostni izrazi dobre volje tako tistih, ki kot politiki ustvarjajo kmetijstvu zakonsko podlago, kot tudi tistih, ki skrbijo za njeno uresničitev.

--0--

Primanjkljaj v prehrabeni bilanci razkriva slabosti italijanskega kmetijstva

Podatki prvih deset mesecev za leto 1968 kažejo, da se je povečal primanjkljaj v italijanski prehrabeni bilanci. Povečal se je uvoz žitaric, zmanjšal pa uvoz mesa in rib. Veliko zaskrbljenost povzroča nadaljnji padec izvoza cvetličarsko-zelenjadnih pridelkov. Še slabše pa je na mlekarstvu in sirsarskem področju, kjer je prišlo v desetih mesecih do 60 milijard lir primanjkljaja. Ugodno pa se je razvijal izvoz sladkorja in slaščic.

SLOVENSKI PRIMORSKI KOLEDARJI

(Nadaljevanje s 6. strani)

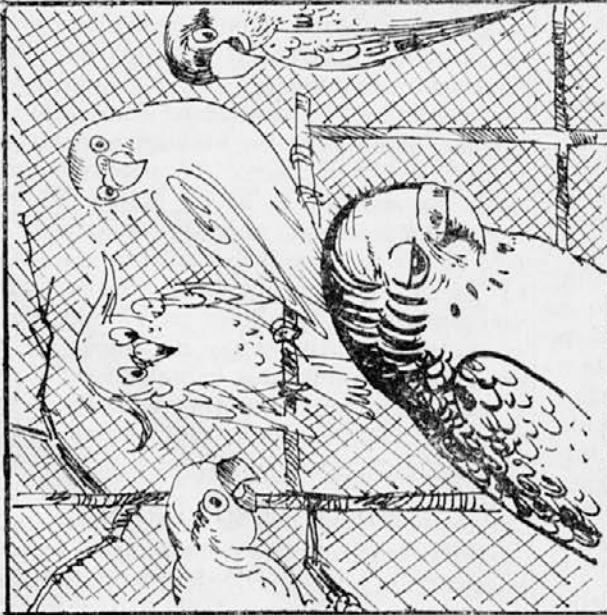
viti. Vselej se to ni posrečilo, največkrat zaradi razmer, sredi katerih so tiski izšli, ali zaradi osebnosti sodelujočih. V paginacijo sem vključil vse potiskane strani, pa naj so to strani z oglasi na normalnem ali barvastem papirju, pogosto tudi ovoj, še posebej, če je del knjige (tekst, ki je v strogi zvezi s tiskom, torej ne reklama!).

Navajanju bogate vsebine koledarjev se je bilo rici (tu tudi knjižnica Goriškega muzeja ter frantra oba odreči, kajti sicer bi bibliografija preveč narasla. Bil bi pa tak pregled vsebine izredno zanimiv in podoben, saj bi potem bilo kakor na dlani vse bogastvo, ki ga vsebujejo. Morda kdaj dru-

gič. Pač pa je treba na tem mestu navesti tiste knjižnice, v katerih sem našel kaj gradiva: v Trstu Narodna in študijska knjižnica ter Biblioteca Civica; v Gorici Biblioteca Statale Isontina (prej Biblioteca Governativa e Civica); študijske knjižnice oz. študijski oddelki knjižnic v Novi Goriciškanska knjižnica na Kostanjevici), Koprno, Novem mestu, Celju in Mariboru; v Ljubljani Narodna in univerzitetna knjižnica, Slovenska knjižnica, Knjižnica Narodnega muzeja, knjižnica Inštituta za narodnostna vprašanja; v Zagrebu Narodna in sveučiliška knjižnica; med zasebnimi pa najbogatejša s primorskimi tiskanimi gradivom župnijska knjižnica v Tomaju ter seveda privatne knjižnice nekaterih duhovnikov in kulturnih delavcev to in onstran meje.

(dalje)

M. B.

Ves potrt je Bučko občepel v kotu. Dolgo se ni zmenil za nobeno reč, ko pa se je prvič malo razgledal, je opazil še več tako žalostnih živali.

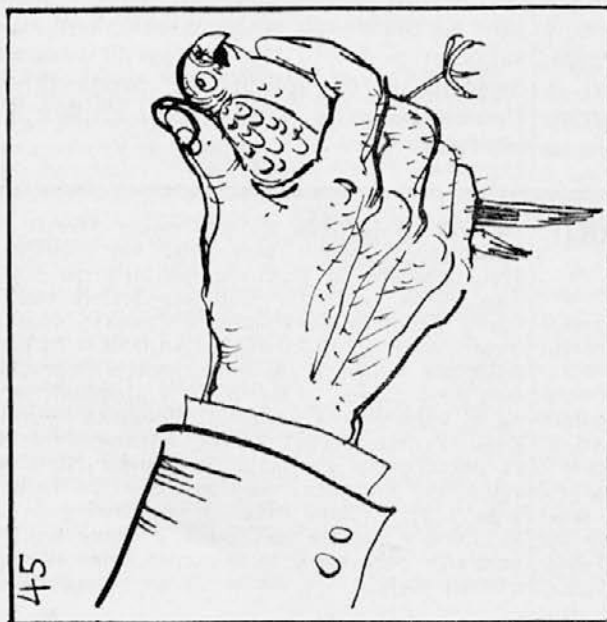
V kletki poleg njegove je otožno čepel srakoper.

»Ej, ljubi moj, konec je zlate svobode. Gozd si kar izbij iz glave« je rekel Bučku in se spet pogreznil v molk. Saj ta bi moral peti, si je mislil Bučko.

Tako, zdaj pa imaš si je rekel. Mar bi bil previdnejši! Jakopin jo je seveda pobrisal in Bučko je vedel, da je obsojen na suženjstvo do smrti. Drugi papagaji so ga tolažili, da ni tako zelo hudo in da so veseli, ker je prišel. Toda Bučko je otožno ždel na letvi.

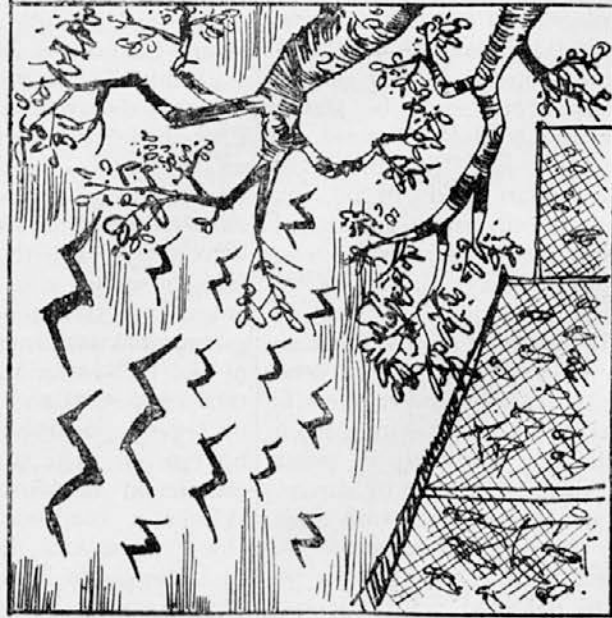
Seveda je bil tudi on vesel svojih bratcev, zato je pa priletel k njim. Toda da bi vse življenje ostal tu? Ne! Je pa že bolje pri Marjanci...

45. Bučko je odskočil, pa je bilo prepozno. V roki ga je držal starejši možak, precej podoben stricu Tičarju, le da je bil manj prijazen.

»Tale pa ni naš. Od kod se je vzel?«

»Gotovo je komu ušel. Kar v kletko ga vtakni!« je odgovoril možakarjev spremljevalec. In res sta Bučka zaprla v kletko k drugim papagajem.

ker so mu vsi zatrjevali, da iz živalskega vrta ni še nihče ušel.

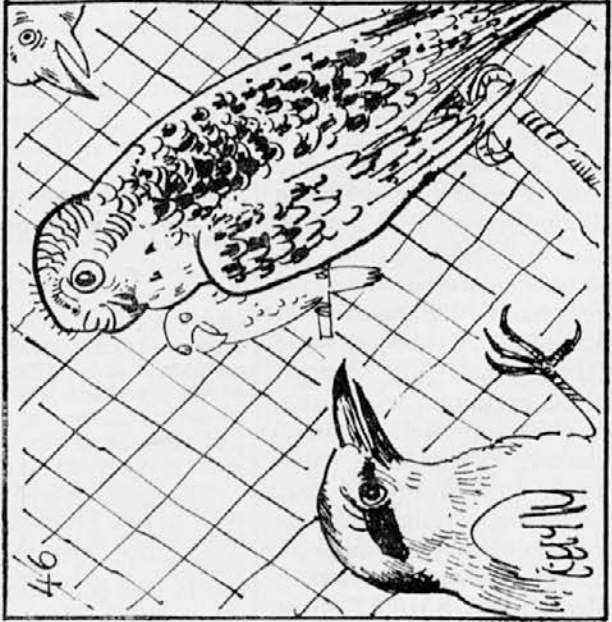
Proti večeru so nad vratom zakrožile kavke. Bučko se v gozdu ni kaj prida menil zanje, kajti bile so strahotne opraviljive in klepetulje, da ni hujših. Zdaj je pa le pri sluhnil, kajti zdelo se mu je, da ga kličejo.

»Bučko, pazi danes ponoči! Bučko, pazi danes ponoči...« so kavdrale in odletele.

Posebno se mu je zamerilo, ko je videl, kako nekateri dražijo živali. Ubogi srnci, ki je bila že tako vsa bolna od domotožja so namesto kruha ponujali zmečkan papir. Tu se pa že vse nehaj!

Bučko je začel pregledovati kletko. Zica je bila močna in gosta. Bučkov ključek pa mnogo prešibak, da bi jo razmaknil. Ze se ga je lotevalo malodušje, posebno

46. Bučko pa ni bil take narave, da bi dolgo sedel in tožil. Vprašal je: »Zakaj smo sploh tukaj? Kako pa se uide?«

Ni mu šlo v glavo, da je tukaj zato, da si ga ljudje ogledujejo in da odštevajo denar za to. Marjanca in stric Tičar sta ga imela zato, ker so jima bili ptiči pri srcu, tule pa... da bi ljudje zijali vanj? Ne, to pa že ne!